

ב"ה

פרשת דברים

לפיכך סתם את הדברים והזכירן ברמז
דברים רש"י א' א.

התורה מכסה ורש"י מגלה?

בתחלת פרשתנו – "אלה הדברים" – מפרש רש"י: "לפי שהן דברי תוכחות ומנה כאן כל המקומות שהכעיסו לפני המקום בהן, לפיכך סתם את הדברים והזכירם ברמז מפני כבודן של ישראל", ואחר כך ממשיך רש"י לבאר את הרמז שבפסוק, "בַּמִּדְבָּר בְּעֶרְבָה מוֹל סוּף בֵּין פְּאָרְזַן וּבֵין תְּפֹל וְלִבָּן נִחְצַרְתָּ וְדִי זָהָב", "לא במדבר היו אלא בערבות מואב, ומהו במדבר, אלא בשביל מה שהכעיסוהו במדבר כו", ועל דרך זה בנוגע להמשך הכתוב.

וצריך להבין: א) מכיון שמדובר אודות "דברי תוכחות" – מהי התועלת להזכירם ברמז, שכאשר רוצים, מבינים את הרמז, וכשלא רוצים, לא מבינים. . . כפי שיודע הבן חמש למקרא בעצמו: כשרוצים לומר "דברי תוכחות" כדי שיפעלו פעולתם, צריכים לאמרם באופן גלוי?

ב) לאיך גיסא - מכיון שהכתוב "סתם את הדברים והזכירן ברמז, מפני כבודן של ישראל", היתכן שרש"י מגלה מה שסתם ורמז הכתוב, היפך כבודן של ישראל?

ועל דרך שמצינו בגמרא¹¹ "מעשה רב" - בנוגע למקושש: "מקושש זה צלפחד. . . דברי רבי עקיבא, אמר לו רבי יהודה בן בתירא. . . התורה כיסתו ואתה מגלה אותו", ועל דרך זה בנדון דידן, שהתורה כיסתה וכתבה בדרך רמז בלבד, ורש"י מגלה את הדבר!

...הביאור בענין "דברי תוכחות. . . סתם את הדברים והזכירם ברמז מפני כבודן של ישראל", שאף-על-פי-כן, פירש וגילה רש"י "דברי תוכחות" אלו:

הזהירות לסתום את הדברים ולהזכיר ברמז בלבד - נדרשת (בעיקר) בזמנו של משה, שאז נאמרו "דברי תוכחות" אלו, מה-שאינ-כן כאשר לומדים פסוק זה לאחר ריבוי זמן, בדורו של רש"י - הרי, מכיון שאין זה "בעידנא דריתחא"¹², יכולים כבר לפרש ולגלות את הרמז כו' (אף שמדובר אודות ענין שאינו כבודן של ישראל), ולא עוד, אלא, שצריכים לפרש ולגלות בשביל ביאור הכתובים.

ועל דרך זה יש לומר בנוגע לטענת רבי יהודה בן בתירא לרבי עקיבא "התורה כיסתו ואתה מגלה":

”התורה כיסתו” - בשעת מעשה, שאז, לא היה נוגע מי הוא המקושש, כי אם, שדינו של המקושש כך וכך, ומפני כבודו כיסתו התורה, אבל, בזמנו של רבי עקיבא, לאחרי ריבוי זמן כו', יכולים לגלות כו'.

ולא עוד, אלא, שצריכים לגלות, וראיה לדבר - שלמרות טענת רבי יהודה בן בתירא לרבי עקיבא ”התורה כיסתו ואתה מגלה”, קבע רב אשי בגמרא דבריו של רבי עקיבא ”מקושש זה צלפחד”, שכן, לאחרי שגילה רבי עקיבא ש”מקושש זה צלפחד”, הרי זה חלק בתורה כו'.

ואדרבה: טענת רבי יהודה בן בתירא ”התורה כיסתו ואתה מגלה” נקבעה בגמרא כדי להדגיש שלמרות שקיימת סברא שאין לגלות מה שהתורה כיסתו, מכל-מקום, המסקנא היא שסוף-כל-סוף בא הזמן שיש לגלות כו'.

קטע משיחת ש"פ דברים, שבת חזון, רשימת השומעים בלתי מוגה.
תו"מ ה'תשמ"ז ח"ד ע' 180

[\[1\]](#) שבת צו, ב.
[\[2\]](#) על דרך לשון חז"ל – מנחות מא, א.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולעיני הרב גבריאל נח זוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה, צבי"ה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה